Kildini saami keel

Allikas: Vikipeedia
Mine navigeerimisribale Mine otsikasti

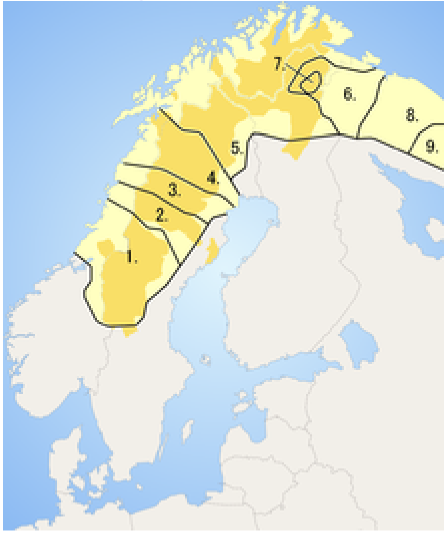

Kildini saami keele kõnelejate ajalooline asuala on kaardil nr 8.

kildinisaami keel (sāmj kīll)	
Kõneldakse	Venemaa (Koola poolsaar, Murmanski oblast)
Piirkonnad	Põhja-Euroopa
Kokku kõnelejaid	umbes 330–800
Keelesugulus	uurali keeled soome-ugri keeled saami keeled **Kildini saami keel**
Keelekoodid	
ISO 639-2	smi
ISO 639-3	sjd

Kildini saami keel ehk **kildini keel**; Kildini saami Кӣллт са̄мь кӣлл, Кӣлтса̄мь кӣлл *Kīllt sām' kīll*) on uurali keelkonna saami rühma idasaami alarühma kuuluv keel.

Uurali keelkonna kõigile keeltele omaselt on Kildini saami keel soovõrdne, selles puudub grammatiliselt sugu.

Sisukord

- 1 Levik
- 2 Kõnelejate arv
- 3 Murded
- 4 Kirjakeel
- 5 Kildini saami tähestik
- 6 Grammatika
  - 6.1 Isikulised asesõnad
  - 6.2 Küsisõnad
- 7 Kirjandus
- 8 Välislingid
- 9 Kirjandus

Levik[muuda | muuda lähteteksti]

Enamik Kildini saami keele kõnelejatest elab Venemaal Murmanski oblastis Koola poolsaare keskosas Lovozero külas.

Kõnelejate arv[muuda | muuda lähteteksti]

Venemaa rahvaloendused annavad andmeid saami keelte (saami keele) kõnelejate kohta kokku. Peale Kildini saami keele kõneldakse Venemaal veel põhjasaami keelt, koltasaami keelt ja turjasaami keelt, kuid valdav osa saami keele kõnelejatest kõneleb Kildini saami keelt. Venemaa 2002. aasta rahvaloenduse andmetel elas Venemaal 787 saami keele valdajat. Elisabeth Schelleri andmetel 2007.–2008. aastast valdab Venemaal Kildini saami keelt mingil määral alla 700 inimese, neist üle 200 inimest valdab seda passiivselt hästi, kuid ei kasuta, ja arvatavasti alla 100 inimese kasutab seda aktiivselt igapäevaelus.

Kildini saami keel on väga ohustatud keel.

Murded[muuda | muuda lähteteksti]

Kildini saami keel jaguneb kuueks murdeks:

- Arsjogki murre (*Арсёгк диалект*)
- Lujavvri murre (*Луяввьр диалект*)
- Koardegki murre (*Коардэгк диалект*)
- Kildini murre (*Кӣллт диалект*)
- Leijavvri murre (*Лейяввьр диалект*, väljasurnud)
- Mazellki murre (*Мазелльк диалект*, väljasurnud)

Kirjakeel[muuda | muuda lähteteksti]

Kildini saami keelt kirjutati aastatel 1933–1937 ladina kirjas, kuni võimud andsid käsu kogu saamikeelne kirjavara hävitada.

Aastast 1982 kirjutatakse Kildini saami keelt uues kirillitsapõhises kirjas, mille lõi töörühm eesti foneetiku Arvo Eegi osalusel. Kildini saami keelseid lasteraamatuid on välja andnud ka Davvi Girji kirjastus.

Kildini saami tähestik[muuda | muuda lähteteksti]

А Ӓ Б В Г Д Е Ё Ж З Һ И Й Ҋ Ј К Л Ӆ М Ӎ Н Ӊ Ӈ О П Р Ҏ С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ҍ Э Ӭ Ю Я

Grammatika[muuda | muuda lähteteksti]

Isikulised asesõnad[muuda | muuda lähteteksti]

Allpool on toodud Lujavvri murde isikulised asesõnad.

	Ainsus	Mitmus
1.	мунн	мыйй
2.	тōнн	тыйй
3.	сōнн	сыйй

Küsisõnad[muuda | muuda lähteteksti]

Lujavvri murde küsisõnad: **мӣ** "mis", **кē** "kes", **кōххт**, **мāххт** "kuidas", **касьт** "kus", **кōз** "kuhu", **куэссь** "millal", **манҍтэ** "milline".

Kirjandus[muuda | muuda lähteteksti]

- Kildini saami keel. *Ethnologue* (Kasutatud 28.10.2008)

Välislingid[muuda | muuda lähteteksti]

- Artikkel Kildini saami keele kohta kildinisaamikeelse Vikipeedia inkubaatoris

Kildini saami Vikipeedia projekt Vikiinkubaatoris

Kirjandus[muuda | muuda lähteteksti]

- Г. М. Керт. Саамский язык (кильдинский диалект). Москва, 1971.
- Куэлнэгк нёарк са̄мь кӣлэ кӣлтидтэ̄й я о̄ллмэ я̄л уһцей документация. Kola Saami Documentation Project. Humboldt-Universität zu Berlin, 2005–2011
- Pekka Sammallahti. The Saami languages. Kárášjohka: Davvi Girji 1998.
- Н.С. Шаршина, Э. Шеллер, А.А. Антонова. Са̄мькилсыййт (о̄ххпнуввэмтуй). 1. Грамматика. 2. Лексика. Луя̄вввьр, 2008.

Selles artiklis on kasutatud kildinisaamikeelse Vikipeedia inkubaatori artiklit seisuga 13.4.2011.

Vikisõnastiku kategooria: **Kildini saami**

Saami keeled

lõunasaami keel – Ume saami keel – Pite saami keel – Lule saami keel – põhjasaami keel – Inari saami keel – Kemi saami keel † – koltasaami keel – Akkala saami keel † – Kildini saami keel – turjasaami keel

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Kildini_saami_keel&oldid=5496154"
Kategooriad:

- Saami keeled
- Murmanski oblast
- Venemaa keeled

Navigeerimismenüü

Personaalsed tööriistad

- Sisse logimata
- Arutelu
- Kaastöö
- Loo konto
- Logi sisse

Nimeruumid

- Artikkel
- Arutelu

☐

Variandid

vaatamisi

- Vaata
- Muuda
- Muuda lähteteksti
- Näita ajalugu

☐

Veel

Otsing

Otsi Vikipeediast Otsi Mine

Navigeerimine

- Esileht
- Üldine arutelu
- Sündmused maailmas
- Viimased muudatused
- Juhuslik lehekülg
- Juhend
- Annetused
- Kontakt

Trüki või ekspordi

- Koosta raamat
- Laadi alla PDF-failina
- Prinditav versioon

Tööriistad

- Lingid siia
- Seotud muudatused
- Erileheküljed
- Püsilink
- Lehekülje teave
- Viita leheküljele
- Andmeüksus

Teistes projektides

- Commons

Teistes keeltes

- Asturianu
- Беларуская (тарашкевіца)
- Brezhoneg
- Български
- Català
- Čeština
- Davvisámegiella
- Deutsch
- English
- Эрзянь
- Español
- Esperanto
- Fiji Hindi
- Français
- Galego
- 한국어
- Hrvatski
- Íslenska
- Italiano
- ქართული
- Kiswahili
- Коми
- Lietuvių
- Livvinkarjala
- Magyar
- Македонски
- Nederlands
- 日本語
- Нохчийн
- Norsk bokmål
- Norsk nynorsk
- Олык марий
- Piemontèis
- Polski
- Português
- Русский
- Словѣньскъ / ⰔⰎⰑⰂⰡⰐⰠⰔⰍⰟ
- Suomi
- Svenska
- Türkçe
- Võro
- Žemaitėška
- 中文

Redigeeri linke

- Selle lehekülje viimane muutmine: 19:30, 25. november 2019.

- Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.

- Arendajad
- Arvandmed
- Küpsiste avaldus
- Mobiilivaade

- a WIKIMEDIA project
- Powered By MediaWiki